

Spiritul evanghelizării în spiritualitatea vincentiană

Exortația apostolică *Evangelii Nuntiandi* a sfântului părinte papa Paul al VI-lea vorbește despre evanghelizare în lume modernă, iar în capitolul VII prezintă spiritul în care ar trebui să se realizeze evanghelizarea. Exortația enumeră câteva exigențe pe care trebuie să le îndeplinească participanții la evanghelizare sau agenții evanghelizării, adică fiecare dintre noi. Fiecare evanghelizator trebuie *”să ceară fără încetare ajutorul Duhului Sfânt cu credință și fervoare și să se lase prudent ghidați de el¹”*, apoi ni se spune că *”trebuie ca din zelul nostru evanghelizator să țâșnească o adevărată sfințenie a vieții alimentată de rugăciune²”* și să le oferim credincioșilor lui Cristos exemplul unor oameni uniți care știu să depășească orice dificultate. *”Opera evanghelizării presupune la evanghelizator o iubire fraternă mereu crescândă față de cei pe care îi evanghelizează³.”* Fiecare dintre noi avem datoria și dorim să-l vestim oamenilor pe Cristos și mesajul său de iubire și iertare. Exortația ne arată ce așteaptă lumea de la evanghelizatori, adică de la noi: *”Lumea cere evanghelizatori care să-i vorbească despre un Dumnezeu pe care îl cunosc și-l vizitează ca și cum l-ar vedea pe Cel Nevăzut. Lumea cere și așteaptă de la noi simplitatea vieții, spiritul de rugăciune, de iubire față de toți, în special față de cei mici și săraci, ascultare și umilință, detașare de noi înșine și renunțare⁴”*. Așadar nu ni se cere să prezentăm o învățătură sau o doctrină ci să prezentăm o Persoană pe care o cunoaștem, o iubim și o slujim, adică pe Isus Cristos. Dacă ne uităm la Fondatorii noștri vom vedea foarte clar că ei chiar asta au făcut. Toată viața lor a fost o mărturie despre Cristos și iubirea lui. Spiritualitatea vincentiană nu este o doctrină, ci o întâlnire autentică cu Cristos adoratorul Tatălui și evanghelizatorul săracilor. Poți să-l vestești pe Cristos doar dacă l-ai întâlnit, îl cunoști; poți să vorbești despre el doar dacă vorbești cu el, îl contempli în rugăciune și poți să te consideri al lui Cristos doar dacă urmezi calea lui, calea slujirii. În cele ce urmează vom vedea cum au trăit fondatorii noștri aceste trei componente ale evanghelizării: cunoaștere, contemplare, slujire.

1. Cunoașterea

În timpul sfântului Vincentiu spiritualitatea era la modă. În saloanele înaltei societăți se vorbea despre Dumnezeu. Bremond amintește de o *”invazie a misticului”*. Doamna Acarie cădea în extaz ori de câte ori auzea vorbindu-se despre Dumnezeu. Din acest motiv se credea că sfințenia înseamnă întâi de toate mistică: cineva era sfânt doar dacă avea viziuni sau dacă înfăptuia minuni. În viețile sfinților se căutau faptele extraordinare, iar creștinii obișnuiți erau excluși de la sfințenie, nu era pentru ei. Se credea că prin contemplare se ajunge mai ușor la sfințenie urmând calea misticii, iar cei care trăiesc în lume pot ajunge la sfințenie doar pe calea ascezei (a pocăinței). Sfântul Francisc de Sales, contemporan cu sfântul Vincentiu, afirma că sfințenia era accesibilă tuturor creștinilor indiferent de starea de viață. Această idee însă nu a fost acceptată în unanimitate. Călugării apărau cu încredințare ideea că doar ei erau în *”starea de desăvârșire”* și astfel se adâncește tot mai mult ruptura dintre viața activă și contemplativă, dintre Marta și Maria.

¹ *Evangelii Nuntiandi*, nr. 75.

² *Evangelii Nuntiandi*, nr. 76.

³ *Evangelii Nuntiandi*, nr. 79.

⁴ *Evangelii Nuntiandi*, nr. 76.

Experiența spirituală a sfântului Vincențiu și a sfintei Luiza sunt foarte diferite, drumul lor însă are același scop. Sfântul Vincențiu a parcurs **un drum de "spiritualizare"**. Într-o primă fază a vieții el și-a căutat propriile interese (până în 1608-1610), apoi a trăit o "criză" profundă care l-a făcut să înțeleagă că **omul are nevoie de Dumnezeu**.

Sfânta Luiza a parcurs **un drum de "umanizare"**, mai întâi a căutat să fugă într-o mănăstire, apoi a vrut să fugă de responsabilitățile vieții de familie, pentru ca mai apoi să înțeleagă, după ce l-a întâlnit pe sfântul Vincențiu, că **Dumnezeu are nevoie de om**.

Frederic Ozanam, într-o primă fază a activității academice a parcurs **un drum "științific"**, a căutat **lucrarea lui Dumnezeu** în istorie și în evoluția civilizațiilor subliniind binefacerile aduse de creștinism societăților, ca mai apoi, în urma criticilor aduse de adversarii săi să-și dea seama că **prin lucrarea sa omul participă la lucrarea lui Dumnezeu**.

După experiențele de la Folleville și Châtillon din 1617 și cea din ziua de Rusalii din 1623, atât sfântul Vincențiu cât și sfânta Luiza și-au descoperit adevărata vocație, adică să se consacre lui Dumnezeu pentru "slujirea săracilor", dând de mâncare celor cărora le este foame de Cuvânt și Pâine. Aceeași vocație o va descoperi și fericitul Frederic Ozanam două sute de ani mai târziu.

2. Contemplarea

Pentru Sfântul Vincențiu întâlnirea cu Dumnezeu în rugăciune este întâi de toate o întâlnire de iubire. Vorbind despre Dumnezeu, el a folosit foarte mult imaginea inimii. Dumnezeu este Dumnezeul inimii (Coste, XI, 156), «lubitul inimii» (Coste, XI, 102 ; 145-147) : « *Dar mai ales, să-i rugăm pe Dumnezeu să-i dăruiască Companiei duhul, inima, această inimă care să ne facă să mergem în orice loc, inima Fiului lui Dumnezeu, inima Domnului Nostru, care să ne facă să mergem așa cum ar merge el sau cum ar fi mers, dacă înțelepciunea veșnică i-ar fi propus să lucreze pentru convertirea neamurilor păgâne*»⁵.

Spiritualitatea lui era spiritualitatea misterului iubirii Fiului lui Dumnezeu care s-a făcut om și este prezent în fiecare dintre noi. Sfântul Vincențiu a fost – așa cum scrie Giuseppe Toscani – un mistic care nu s-a lăsat "fascinat de o imagine fantastică a lui Cristos", dar care îl vedea pe Cristos prezent în cei săraci. Spiritualitatea Evului Mediu avea tendință, ca și la Platon, să evadeze din trup pentru a se ridica spre cer. Rugăciunea era concepută ca o "ridicare a sufletului spre Dumnezeu".

Spiritualitatea sfântului Vincențiu a urmat mai ales calea Întrupării ce constă în "a fi aproape de cel din urmă om, așa cum a făcut Dumnezeu în Cristos". În umilința Kenosei sfântul Vincențiu l-a găsit pe Cristos prezent în săraci. Tradiția mistică vorbește acum despre "întunericul simțurilor" și "întunericul duhului". Despuindu-se de sine pentru a vedea Chipul lui Cristos, sfântul Vincențiu s-a lăsat răstignit pe Crucea săracilor "povara și durerea sa". De aceea săracii, asemenea lui Cristos vor deveni "Stăpânii și Domnii".

La rândul său, sfânta Luiza vorbește de "iubirea desăvârșită", adică de iubirea purificată de toate reziduurile iubirii omenești: "Cu cât într-un loc este mai greu de slujit fie datorită nevoilor fie datorită

⁵ Coste, XI, 29.

*altor greutăți, cu atât mai mult trebuie să așteptăm ajutor de sus din Cer dacă vrem să facem totul din iubire curată, așa cum vreau să cred că este și intenția voastră*⁶.

Sfântul Vincențiu pune toată viața sa în inima sfintei Treimi și exprimă această idee folosind verbul "a cinsti", expresie care implică participare, recunoștință filială, imitațiunea lui Cristos în relație cu sfânta Treime. Sfântul Vincențiu se simte iubit de Tatăl ca un fiu și se simte invitat la masa Sfintei Treimi. Asemenea marilor mistici, a simțit fiorul iubirii Sfintei Treimi: Tatăl face primul pas de iubire, Fiul acceptă și Duhul Sfânt realizează comuniunea și unirea.

La rândul său, Sfânta Luiza se simte plină de Duhul Sfânt, iar Duhul Sfânt a coborât asupra ei: *"Lumină veșnică, îndepărtează de la mine orbirea; unitate desăvârșită, purifică-mi mintea; dăruiește umilință inimii mele ca să poată primi harul tău, iar puterea de a iubi pe care mi-ai pus-o în suflet să nu se mai preocupe cu propriile plăceri care nu sunt decât slăbiciune și piedică în calea iubirii desăvârșite pe care trebuie să o am prin revărsare Duhului Sfânt*⁷.

3. Slujirea

Misiunea se naște din sfânta Treime. Misiunea nu este o inițiativă personală, ci este inițiativa sfintei Treimi. Misiunea este în sânul sfintei Treimi și vine de acolo. Stilul misionar se naște în sfânta Treime: *"Să rămânem statornici în acest spirit dacă vrem ca chipul preasfintei Treimi să fie în noi, dacă vrem să avem o relație sfântă cu Tatăl, cu Fiul și cu Duhul Sfânt. Oare cine realizează unitatea și comuniunea în Dumnezeu dacă nu egalitatea și deosebirea dintre cele trei persoane? Oare nu iubirea dintre ele le face asemenea? Dacă nu ar exista iubire între ele, oare ce ar mai putea fi vrednic de iubire? spune fericitul episcop de Geneva. În Sfânta Treime este unitate: ceea ce vrea Tatăl vrea și Fiul; ceea ce Duhul Sfânt face, Tatăl și Fiul fac și ei; lucrează împreună, au aceeași putere și aceeași lucrare. Iată originea și modelul desăvârșirii noastre*⁸.

Spiritualitatea vincentiană este fără nici o îndoială cristocentrică. De fapt, Sfântul Vincențiu nu-și propune să urmeze niște devoțiuni (ale sfinților, legate de anumite locuri sfinte, niște idei) și nu le propune nici altora, ci merge drept spre miezul tuturor lucrurilor, se îndreaptă spre Cristos (Tu singur Domn, Isuse Cristoase). *"Atât de îndrăgostit de creaturi*⁹*", Cristos a abandonat Tronul Tatălui pentru a face cunoscută iubirea lui Dumnezeu: "Această iubire l-a făcut să coboare din cer; a văzut că oamenii au pierdut slava sa; a fost atins de nenorocirea lor. Și noi trebuie să ne întristăm din cauza apropielui care suferă și să să-l ajutăm în necazurile lui*¹⁰.

Sfântul Vincențiu ne arată că l-a întâlnit într-adevăr pe Cristos. Vincențiu a auzit glasul lui Cristos doar atunci când s-a văzut în fața umanității suferinde a săracilor, a celor înfometați ce doreau să primească Pâinea și Cuvântul. Văzându-i pe săraci El l-a întâlnit pe Cristos. L-a văzut pe Cristos în "contrarul" său. Pentru Sfântul Carității, Întruparea este la originea unei noi relații cu Cristos și cu omul dând vieții un nou imbold vital. *"Să privim la Fiul lui Dumnezeu; ce inimă iubitoare! Ce flacăra de iubire! Isuse al meu, spune-ne un pic, te rugăm, cine te-a atras din cer pentru a veni să suferi blestemul pământului, să înduri atâtea persecuții și zbuciume? Mântuitorul meu! Izvorul iubirii ce ai*

⁶ Ecrits, L. 592, pag. 607.

⁷ Ecrits, A 26, pag. 807-808.

⁸ Coste, XII, 256-257.

⁹ Coste, XII, 265.

¹⁰ Coste, XII, 271.

îndurat umiliința până la osânda cea mai josnică; cine l-a iubit pe aproapele mai mult decât tine? Pentru noi ai venit să accepți toată suferința noastră, ai luat chipul păcătosului, ai dus o viață plină de suferință și ai îndurat o moarte rușinoasă; oare mai există ceva asemănător? Cine ar putea iubi într-un mod atât de măreț? Doar Domnul nostru care fiind atât de îndrăgostit de creaturi a părăsit tronul Tatălui pentru a lua trup supus slăbiciunilor. Și de ce? Pentru ca, prin exemplul și cuvintele sale, să restabilească între noi dragostea față de aproapele. Iubirea l-a condus la răstignire și a realizat în mod admirabil răscumpărarea noastră. Domnilor, dacă am avea doar un pic din această iubire am mai sta cu mâinile în sân? l-am mai lăsa să se piardă pe cei pe care i-am putea ajuta? Nu! Dragostea nu poate să rămână nepăsătoare, ea ne face să ne dăm toată silința pentru mântuirea și mângâierea celorlalți¹¹.

Putem vedea că sfântul Vincențiu nu a pierdut timpul căutând formele înalte ale meditației. El l-a întâlnit pe Cristos, a văzut săracii și a vrut să "construiască Împărăția lui Dumnezeu". Fraza "Poporul moare de foame și se osândește" nu a fost un argument pentru a obține favoruri din partea Sfântului Scaun, ci o urgență, un strigăt de durere, o rană din suflet. Pentru el Întruparea nu era doar un mister de meditat, ci originea activităților sale. Prin urmare, după spusele lui Bremond: "nu dragostea față de oameni l-a condus la sfințenie, ci mai degrabă sfințenia l-a făcut plin de adevăr și de iubire eficace; nu săracii l-au condus la Dumnezeu, dimpotrivă, Dumnezeu – adică Cuvântul Întrupat – l-a condus spre săraci". De aceea nu-l putem considera pe Vincențiu doar ca pe un om activ, care a ajutat foarte mult, ci un om de rugăciune care a descoperit lumea prin prisma lui Dumnezeu și care a transformat rugăciunea în caritate.

La rândul său, Sfânta Luiza invită surorile să aibă o „dragoste puternică”, în așa fel încât ceilalți să privească la ele de parcă ar fi posedate de această iubire și de slujirea săracilor, ca și cum aceste două iubiri nu ar fi decât una.

Forța acestor principii l-a făcut pe Vincențiu să-i invite atât pe lazariști cât și pe fiicele carității "să-l lase pe Dumnezeu pentru Dumnezeu". Săracii îl reprezintă pe Isus Cristos, ei sunt Isus Cristos, așadar lăsându-l pe Isus Cristos contemplant în rugăciune îl regălesc în membrele sale suferinde. Omul are chipul lui Dumnezeu și Dumnezeu are chipul omului. Întruparea este la originea antropologiei sfântului Vincențiu, iar Calvet spunea despre el: Vincențiu "este omul care i-a iubit cel mai mult pe oameni. În inima sa a realizat pe deplin sentimentul de fraternitate, adică el credea că orice ființă, pungașul și netrebnicul sărac de pe stradă este fratele lui și o credea nu doar cu vorba sau prin metafore sau reflecții filozofice, ci într-un mod substanțial. Se ajunge foarte rar la acest sentiment atât de înalt. În fiecare zi aducea la masă doi săraci pe care îi servea personal cu cel mai mare respect. Toți sfinții i-au slujit pe săraci ca să imite spiritul evangheliei, el însă a făcut-o din toată inima"¹². Când a luat în primire abația de la Saint-Lazare a găsit acolo câțiva nebuni abandonați de toți și excluși de societate. l-a îndrăgostit și aceștia s-au atașat de el încât îi era greu să-i părăsească atunci când trebuia să plece la drum. Faptul că și-a ales ca deviză "evangelizare pauperibus" arată că era convins că trebuie să continue misiunea Fiului lui Dumnezeu care a renunțat la privilegiile sale îmbrățișând sărăcia pentru mântuirea oamenilor. De aici vine caracterul evanghelic al spiritualității sale pe care o dorea întru totul axată pe Sfânta Treime și Întrupare.

¹¹ Coste, XII, 264.

¹² Jean Calvet – Saint Vincent de Paul, Paris, Albin Michel 1948.

Acest lucru a fost foarte bine înțeles de fericitul Frederic Ozanam, probabil cel mai fidel interpret al sfântului Vincențiu: *"Ar trebui să cădem la picioarele lor și să le spunem cu Apostolul: Domnul meu și Dumnezeu meu. Voi sunteți stăpânii noștri, iar noi suntem slujitorii voștri; pentru noi voi sunteți chipul sacru al lui Dumnezeu pe care nu-l putem vedea și pe care nu-l putem iubi altfel decât iubindu-vă pe voi"*. (Ozanam, scrisoare către A. Louis Janmot).

Concluzie

În fața acestor adevăruri nu putem să ne mulțumim doar cu reflecția teoretică. Suntem invitați cu toții să "întrăm" în dragostea lui Cristos. Dacă-l iubim pe Cristos ne vom lăsa modelați de el, ne vom atașa de el și prin urmare vom fi în stare să iubim așa cum iubește el, Evanghelizatorul săracilor. *"Dumnezeu iubește săracii și prin urmare îi iubește și pe cei care iubesc săracii. Când iubim pe cineva îi îndrăgim și prietenii și slujitorii. Or, micuța Congregație pentru Misiune se străduiește să-i slujească cu iubire pe săraci care sunt preaiubiții lui Dumnezeu; putem spera așadar că din dragoste pentru ei Dumnezeu ne va iubi și pe noi. Să mergem, fraților, așadar și să ne dăruim slujirii săracilor cu dragoste reînnoită, să-i căutăm pe cei mai abandonați și să recunoaștem în fața lui Dumnezeu că ei sunt stăpânii noștri iar noi nu suntem vrednici să le acordăm acest mic ajutor¹³".*

Sora Magdalena

¹³ Coste, XI, 392.